

Міністерство освіти і науки України  
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна  
Кафедра фундаментальної та прикладної геології

**КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА МАГІСТРА**  
**за спеціальністю 103. Науки про Землю**  
**(освітньо-професійна програма «Геологія»)**

Методичні рекомендації щодо написання, оформлення та захисту

Харків, 2023 рік

Кваліфікаційна робота магістра За спеціальністю 103. Науки про Землю (освітньо-професійна програма Геологія») : Методичні рекомендації щодо написання, оформлення та захисту / І.М. Самчук – Харків : ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2023. – 31 с.

Затверджено на засіданні кафедри фундаментальної та прикладної геології, протокол № 2 від «6» вересня 2023 р.

В.о. зав. кафедри

Валерій СУХОВ

## ЗМІСТ

|                                                                      | Стор. |
|----------------------------------------------------------------------|-------|
| 1. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ<br>МАГІСТРА        | 4     |
| 2. ПОСЛІДОВНІСТЬ ВИКОНАННЯ РОБОТИ                                    | 5     |
| 3. СТРУКТУРА КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ                                  | 6     |
| 3.1. Загальна структура                                              | 6     |
| 3.2. Приклади змісту кваліфікаційної роботи                          | 11    |
| 4. ОФОРМЛЕННЯ РОБОТИ                                                 | 14    |
| 4.1. Загальні вимоги                                                 | 14    |
| 4.2. Нумерація сторінок дипломної роботи                             | 15    |
| 4.3. Правила оформлення ілюстрацій                                   | 16    |
| 4.4. Правила оформлення таблиць                                      | 16    |
| 4.5. Правила оформлення формул                                       | 17    |
| 4.6. Правила цитування та оформлення посилань на використані джерела | 18    |
| 4.7. Оформлення списку використаних джерел                           | 18    |
| 4.8. Додатки                                                         | 19    |
| 5. ДОПУСК ДО ЗАХИСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ<br>МАГІСТРА              | 19    |
| 6. ПІДГОТОВКА ДО ЗАХИСТУ Й ЗАХИСТ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ<br>РОБОТИ          | 20    |
| 7. РЕЦЕНЗУВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ                               | 21    |
| 8. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ<br>МАГІСТРА            | 23    |
| ДОДАТКИ                                                              | 24    |
| Додаток А. Завдання на кваліфікаційну роботу                         | 26    |
| Додаток Б. Зразок титульного аркушу                                  | 27    |
| Додаток В. Приклади оформлення бібліографічних описів                | 28    |

## 1. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ МАГІСТРА

**Кваліфікаційна робота магістра** за освітньо-професійною програмою «Геологія» є завершальним етапом навчання і являє собою комплексне наукове дослідження, в якому студент демонструє здобуті теоретичні та практичні знання з геологічних наук. Робота повинна містити елементи наукової новизни, креативності, систематизації та поглиблення знань у відповідній сфері. Вона спрямована на перевірку здатності магістранта до самостійного аналізу геологічних процесів, узагальнення наукових матеріалів, а також вирішення конкретних теоретичних і практичних проблем у сфері геології.

На підставі кваліфікаційної роботи магістра визначають рівень загальнонаукової та спеціалізованої підготовки студента, його готовність до самостійної професійної діяльності у сфері геологічних досліджень і розвідки корисних копалин.

До кваліфікаційної роботи магістра з програми «Геологія» висуваються такі вимоги:

- **актуальність теми**, відповідність сучасним тенденціям розвитку геологічних наук, а також її значення для вирішення практичних завдань у галузі геологічного картування, геологічної розвідки, мінералогії, петрографії, геохімії тощо;
  - **об'єктивність і наукова обґрунтованість** дослідження; якісний та критичний **аналіз рівня розробленості теми**; логічна та структурна цілісність, **чіткість рубрикації роботи**;
  - **достовірність** і наукова коректність фактичних матеріалів та отриманих результатів;
  - **обґрунтованість висновків і рекомендацій** та можливість їх практичного застосування;
- відповідність тексту вимогам логіки, мовної культури, граматики та пунктуації;
- відповідність роботи державним, міждержавним і міжнародним стандартам наукового стилю та оформлення;
- **своєчасність виконання** відповідно до затвердженого графіку.

Магістерська робота виконується згідно з індивідуальним завданням-графіком, затвердженим випусковою кафедрою фундаментальної та прикладної геології. Процес виконання контролюється завідувачем кафедри, науковим керівником і консультантами.

Робота проходить процедуру рецензування та публічно захищається на засіданні Екзаменаційної комісії.

## 2. ПОСЛІДОВНІСТЬ ВИКОНАННЯ РОБОТИ

Кваліфікаційну роботу магістра за освітньо-професійною програмою «Геологія» рекомендовано виконувати у такій послідовності:

- обрання теми;
- визначення об'єкта, наукової проблеми та предмета дослідження;
- формулювання мети і завдань роботи;
- підбір та вивчення літературних джерел, включаючи монографії, статті, звіти геологічних науково-дослідних установ та виробничих підприємств, картографічні матеріали, електронні ресурси та інші джерела інформації;
- розроблення попереднього плану роботи, визначення її структури та рубрикації;
- реалізація дослідження з використанням відповідних геологічних методів та методик і виклад отриманих результатів;
- формулювання висновків і практичних рекомендацій;
- оформлення списку використаних джерел, графічних додатків та переліку умовних позначень (за потреби);
- літературне та технічне оформлення роботи відповідно до встановлених стандартів. Після остаточного оформлення робота зшивається.

Підготовлену роботу подають на рецензування. Після отримання рецензії студент здійснює безпосередню підготовку до захисту кваліфікаційної роботи та публічно захищає її на засіданні Екзаменаційної комісії.

Процес підготовки роботи починається з вибору теми, її осмислення та наукового обґрунтування. Рекомендується обирати таку тему, яка максимально відповідає інтересам студента, дозволяє проявити особисту творчу ініціативу та має вагоме практичне значення. Спільно з науковим керівником визначають межі дослідження та перелік установ, досвід яких буде висвітлено у кваліфікаційній роботі.

Обрана тема має бути не лише актуальною з точки зору наукових тенденцій, але й мати чітко окреслену практичну значущість.

Перелік рекомендованих тем кваліфікаційних робіт формується відповідно до кваліфікаційної характеристики спеціальності та затверджується на засіданні кафедри фундаментальної та прикладної

геології перед початком навчального року. Тематика щороку переглядається й актуалізується. Студент має право вибрати тему зі списку, затвердженого кафедрою, та узгодити її з науковим керівником.

Кваліфікаційна робота також може бути виконана за тематикою, що визначається замовленнями державних установ, підприємств та організацій, з якими університет співпрацює на підставі укладених договорів. Студент має право запропонувати власну тему, якщо аргументує доцільність і значущість її дослідження.

Для успішного вибору та обґрунтування теми студенту рекомендується ретельно вивчити відповідні наукові джерела, включаючи як вітчизняні, так і зарубіжні видання. Студенти мають можливість працювати з фондами Центральної наукової бібліотеки (ЦНБ), Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського, електронними базами даних, доступними на сайтах відповідних установ.

Тематика кваліфікаційних робіт і призначення наукових керівників та консультантів затверджується наказом по університету.

При формулюванні мети роботи необхідно чітко зазначати очікуваний результат дослідження, уникати загальних формулювань («дослідження», «вивчення» тощо). Мета має логічно пов'язуватись із назвою роботи і конкретно вказувати, які проблеми будуть вирішені.

На підставі поставленої мети формулюються завдання дослідження.

Після затвердження теми та керівника роботи студент проводить вивчення та конспектування матеріалів за темою, спочатку звертаючи увагу на загальні джерела, а потім переходячи до спеціалізованих. В процесі роботи студент складає детальний план роботи, який узгоджується з науковим керівником. План роботи має включати: вступ, розділи, підрозділи, висновки, список використаних джерел та додатки. Цей план зазначається в завданні на кваліфікаційну роботу (форма наведена у відповідному додатку). План роботи може коригуватись за погодженням із науковим керівником, і зміни мають бути задокументовані.

Робота повинна бути виконана логічно, з чітким викладом та відповідати основній ідеї дослідження.

### 3. СТРУКТУРА КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

#### 3.1. Загальна структура

Кваліфікаційна робота магістра має таку структуру:

- Титульний аркуш
- Реферат
- Зміст (план роботи)
- Перелік умовних позначень (у разі потреби)
- Вступ
- Основна частина
- Висновки
- Список використаних джерел
- Додатки (за необхідності)

Залежно від обраної теми кваліфікаційна робота може містити проектну частину з розробленням конкретних пропозицій та визначення ефективності їх впровадження.

**Титульний аркуш.** Зразок оформлення титульної сторінки наведено у додатку Б. Титульний аркуш підписує науковий керівник та ставить свій підпис студент. Завідувач кафедри підписує роботу до захисту.

**Реферат** розташовують з нової сторінки, він має бути стислим, інформативним з суттєвими відомостями про кваліфікаційну роботу та повинен містити:

- відомості про обсяг пояснювальної записки, кількість її частин, ілюстрацій, таблиць, додатків, джерел згідно з переліком посилань (відомості наводять, включаючи дані додатків);

- текст реферату;
- перелік ключових слів

(5-7). Послідовність

викладення реферату:

- об'єкт та предмет розроблення (дослідження);
- мета роботи;
- методи дослідження та апаратура;
- результати та їх новизна;
- галузь застосування;
- економічна ефективність;
- значення роботи та висновки;

прогнозні припущення щодо розвитку предмету розроблення.

Обсяг реферату – до 500 слів. Реферат повинен уміщуватися на

одній сторінці формату А4.

Ключові слова, що є визначальними для розкриття суті кваліфікаційної роботи, наводять після тексту реферату великими літерами в називному відмінку в рядок через коми, перелік їх повинен містити від 5 до 15 слів (словосполучень).

**Зміст** розташовують з нової сторінки. До змісту включають: вступ; послідовно перераховані назви всіх розділів, підрозділів, пунктів і підпунктів (якщо вони мають заголовки); висновки; перелік посилань; назви додатків і номери сторінок, які містять початок матеріалу. У змісті можуть бути перелічені номери і назви ілюстрацій та таблиць з зазначенням сторінок, на яких вони розміщені. Зміст складають, якщо пояснювальна записка містить не менш ніж два розділи, або один розділ і додаток.

**Перелік умовних позначень** наводиться за необхідністю. В ньому у вигляді списку подають використані у роботі маловідомі скорочення та їх розшифровка. Перелік друкується двома колонками, у лівій за абеткою наводяться скорочення, у правій – їх детальна розшифровка. Якщо в роботі спеціальні скорочення повторюються менше трьох разів, перелік не складають, а їх розшифровку наводять у тексті при першому згадуванні.

**Вступ** розташовують з нової сторінки. У вступі викладають:

- обґрунтування актуальності проблеми;
- мету кваліфікаційної роботи;
- основні завдання роботи;
- практичне значення та галузь застосування результатів;
- об'єкт та предмет дослідження;
- теоретичні та методологічні основи дослідження; особистий внесок магістранта.
- *Актуальність теми* подається у вигляді критичного аналізу та шляхів розв'язання проблеми, обґрунтовуючи значення роботи для розвитку певної галузі знань, діяльності.

**Мета дослідження** – запланований результат вирішення визначеної проблеми із використанням теоретичних, методологічних й практичних положень та методів дослідження.

**Завдання дослідження** визначаються постановленою метою і являють собою конкретні послідовні шляхи вирішення проблеми.

Слід чітко формулювати мету роботи, лаконічно викладати завдання, які необхідно виконати для її досягнення. Доцільно виділити нові наукові положення або практичні рекомендації, які запропоновані у

дослідженні студентом особисто, а також види їх апробації. Виклад змісту кожного питання дипломної роботи має бути доказовим, пояснюваним та науково аргументованим. Теоретичні положення повинні ґрунтуватися на конкретних матеріалах реальної дійсності, а приклади бути типовими. Якщо за результатами дослідження студент виступав на студентських наукових конференціях, брав участь в інших наукових заходах, має публікації в наукових виданнях, це слід зазначати у вступі.

*Предметом дослідження* кваліфікаційної роботи магістра є одна з актуальних проблем, яка потребує вирішення професійних завдань, передбачених освітньо-кваліфікаційною характеристикою магістра спеціальності 103. Науки про Землю освітньої програми «Геологія».

*Методи дослідження* – це спосіб набуття достовірних наукових знань, умінь та практичних навичок у різних сферах діяльності.

*Наукова новизна* передбачає стислий виклад нових наукових положень або рішень.

*Практична цінність* – це відомості про практичне впровадження одержаних результатів або рекомендацій щодо їх використання.

### **Основна частина кваліфікаційної роботи**

Основна частина роботи складається з розділів, які, за потреби, поділяються на підрозділи, пункти та підпункти. Всі структурні елементи повинні бути логічно взаємопов'язаними, підпорядкованими загальній меті дослідження, а матеріал має бути викладений послідовно, логічно, з критичним аналізом наукових джерел, даних і теоретичних положень.

Кожен розділ доцільно розпочинати з короткого опису напрямку дослідження та обґрунтування застосованих методів. У кінці кожного розділу рекомендується формулювати висновки, в яких стисло викладаються отримані наукові та практичні результати.

Зміст усіх розділів має бути пов'язаний з графічною частиною роботи (рисунки, карти, таблиці), на які повинні бути відповідні посилання в тексті.

Кваліфікаційна робота **не повинна містити:**

- дублювання тексту;
- зайвий описовий або вторинний матеріал;
- шаблонні чи стандартні рішення, що не додають наукової чи практичної цінності роботі;
- недостовірну або неперевірену інформацію.

### **Теоретико-методологічна частина**

У першому розділі роботи подається огляд літератури за темою

дослідження, визначаються напрями, актуальні в сучасній геології, формується уявлення про сутність предмета дослідження. Огляд літератури повинен включати:

- критичний аналіз джерел;
- виявлення недостатньо вивчених аспектів теми;
- коротку характеристику методів, які застосовуються у світовій та вітчизняній геологічній науці.

Цитування джерел має бути точним, з обов'язковим зазначенням посилань відповідно до правил академічної доброчесності.

### **Аналітичні та прикладні розділи**

Подальші розділи присвячуються безпосередньому аналізу об'єкта дослідження. Тут подається:

- програма та етапи дослідження;
- опис застосованих методик;
- алгоритми розрахунків;
- аналіз інформаційних, картографічних, геофізичних та статистичних матеріалів;
- результати власних досліджень (польових, лабораторних, обчислювальних тощо).

Рекомендується аналізувати дані з українських та іноземних джерел, зокрема з енциклопедій, монографій, довідників і баз даних (наприклад, Scopus).

Отримані результати необхідно узагальнити, провести порівняльний аналіз із аналогічними дослідженнями вітчизняних і закордонних фахівців. Студент також має надати власні пропозиції щодо вирішення виявлених проблем.

### **Рекомендаційна частина**

Доцільно включити до роботи практичні рекомендації щодо вдосконалення певних аспектів досліджуваного об'єкта (технологій, підходів, аналізу процесів). Ці рекомендації мають бути підкріплені розрахунками або обґрунтованими висновками. У разі використання математичних моделей, алгоритмів, програмного забезпечення — вказується відповідне програмне середовище або аналітичний метод.

### **Висновки**

Висновки розміщуються після основної частини, з початку нової сторінки. В них узагальнюються основні результати дослідження, формулюються наукові положення, що мають теоретичну або практичну новизну, визначається значущість результатів та перспективи подальших досліджень.

Висновки мають:

- відповідати поставленим у вступі завданням;
- базуватися на результатах аналізу, викладених у розділах;
- мати чітку структуру, за потреби – поділятися на пункти;
- містити елементи апробації (участь у конференціях, публікації тощо).

### **Список використаних джерел**

До списку включають лише ті джерела, на які є посилання в тексті.

Це можуть бути:

- наукові статті та монографії;
- законодавчі та нормативні акти;
- матеріали наукових конференцій;
- електронні джерела;
- ресурси геологічних баз даних.

Не включаються до списку: підручники, навчальні посібники, довідники загального призначення.

### **Додатки**

У додатках подають матеріали, що не можуть бути розміщені в основному тексті через великий обсяг або особливий спосіб подання. Це можуть бути:

- великоформатні таблиці, схеми, **карти**, розрізи;
- результати хімічного, фізичного, геофізичного аналізу;
- методики досліджень;
- приклади розрахунків, формул, вихідних даних;
- протоколи випробувань або обстежень;
- додаткові джерела, що становлять інтерес.

### **Обсяг роботи**

Рекомендований загальний обсяг кваліфікаційної роботи магістра – **70–90 сторінок** основного тексту (без урахування додатків та списку літератури). З них:

- вступ, висновки та пропозиції – до 5–6 сторінок загалом.

Допускається відхилення в межах  $\pm 10\%$  від встановленого обсягу.

## **3.2. Приклади змісту кваліфікаційної роботи**

### ***Для кваліфікаційних робіт з пошуково-розвідувальної тематики***

Вступ

## Загальні відомості про нафтогазоперспективний об'єкт

- 1.1. Географо-економічні умови регіону
- 1.2. Історія і сучасний стан вивченості об'єкта
2. Геологічна будова району та об'єкта
  - 2.1. Літолого-стратиграфічний розріз
  - 2.2. Тектоніка
  - 2.3. Гідрогеологія
3. Особливості ведення пошуково-розвідувальних робіт в регіоні
  - 3.1. Геологічні умови буріння свердловин
  - 3.2. Об'єкти і методи випробування перспективних горизонтів
  - 3.3. Методики проведення пошукових і розвідувальних робіт
  - 3.4. Заходи з охорони надр і навколишнього середовища
4. Технологія буріння свердловин
  - 4.1. Види та способи буріння
  - 4.2. Бурові розчини
  - 4.3. Методика розкриття продуктивних горизонтів
5. Геолого-економічні показники в регіоні

## Висновок

## Список використаних джерел

## Графічні матеріали

## Перелік графічних матеріалів:

1. Оглядова карта району робіт (з координатами розташування).
2. Геологічна карта району
3. Тектонічна схема регіону.
4. Профільні розрізи.

## Висновок

## Список використаних джерел

## Графічні матеріали

## Табличні матеріали

## 4. ОФОРМЛЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

### 4.1. Загальні вимоги

Текст кваліфікаційної роботи повинен бути надрукований на аркушах паперу формату А4 (210×297 мм) за допомогою принтера. Використовується шрифт **Times New Roman**, кегль **14**, з **полуторним міжрядковим інтервалом**.

Поля сторінки встановлюються такі:

ліве — не менше **20 мм**;

праве — не менше **10 мм**;

верхнє — не менше **20 мм**;

нижнє — не менше **20 мм**.

За потреби допускається використання аркушів формату А3 для великих таблиць та ілюстрацій.

Уся робота має бути виконана з однаковою щільністю тексту. Основна частина роботи поділяється на **розділи, підрозділи, пункти та підпункти**.

Заголовки основних структурних частин роботи — **«ЗМІСТ», «ВСТУП», «РОЗДІЛ», «ВИСНОВКИ», «ДОДАТКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ»** — друкуються великими літерами, **симетрично до тексту сторінки**.

Заголовки підрозділів, пунктів і підпунктів друкуються з **абзацного відступу, з малої літери** (крім першої великої), **без крапки в кінці**. Якщо заголовок складається з двох і більше речень, їх розділяють крапками.

Заголовки пунктів друкуються **у підбір до тексту**, тобто без пропуску рядка між заголовком і наступним абзацом, з **крапкою в кінці**.

Відстань між заголовком (крім заголовка пункту) та основним текстом має становити **3–4 інтервали**.

Кожен **новий розділ** необхідно починати з  **нової сторінки**. Підрозділи, пункти та підпункти можна розміщувати відразу після попередніх частин тексту з пропуском одного рядка.

Приклад розміщення в тексті розділу, підрозділу, пункту, підпункту та їх нумерація:

## РОЗДІЛ 1

### ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

#### 1.1. Загальні вимоги

Кваліфікаційна робота магістра з геології виконується у форматі наукового дослідження з використанням сучасних підходів і методів,

прийнятих у геологічній науці. Робота має бути надрукована шрифтом Times New Roman, розмір шрифту – 14, міжрядковий інтервал – 1,5. Формат сторінки – А4, поля: ліве – не менше 20 мм, праве – не менше 10 мм, верхнє та нижнє – по 20 мм.

Текст ділиться на розділи, підрозділи, а за потреби – пункти й підпункти, оформлені відповідно до стандартів. Заголовки друкуються великими або малими літерами згідно з рівнем структури. Крапка після заголовків не ставиться, окрім випадків, коли заголовок є продовженням речення.

Кожний розділ починається з нової сторінки. Відстань між заголовком і текстом – 3–4 інтервали. Структура роботи повинна бути логічно побудована, без надмірного описового матеріалу, з акцентом на власні висновки, аналіз та інтерпретацію геологічних даних.

## **1.2. Нумерація**

Сторінки нумеруються арабськими цифрами. Титульний аркуш входить до загальної нумерації, але номер сторінки на ньому не проставляється. Нумерація розділів, підрозділів, пунктів, таблиць, рисунків, формул здійснюється в межах кожного розділу. Наприклад:

Розділ 2

2.1. Геологічна будова району

2.1.1. Літологічний склад

2.1.2. Стратиграфічна характеристика

## **1.3. Ілюстрації**

До ілюстрацій у геологічній роботі належать карти, схеми, графіки, профілі, зображення з мікроскопії, діаграми гранулометричного складу тощо. Всі рисунки позначаються як «Рис.» і нумеруються в межах розділу:

Рис. 3.2. Геологічна карта ділянки

Під ілюстрацією зазначаються підписи й умовні позначення, якщо це потрібно.

У тексті обов'язково слід робити посилання, наприклад: "*... як видно з рис. 2.1.*"

## **1.4. Таблиці**

Усі табличні матеріали (результати аналізів, зіставлення стратиграфічних одиниць, фізико-механічні властивості порід, геофізичні параметри тощо) подаються у вигляді таблиць, що нумеруються в межах розділу, наприклад: Таблиця 1.3. Густина порід у свердловині №5.

Усі таблиці повинні мати заголовок. При перенесенні таблиці на інший аркуш повторюється заголовок стовпців, а над другою частиною таблиці зазначається «Продовження табл. 1.3».

### 1.5. Формули

Формули, які використовуються для геологічних розрахунків (наприклад, підрахунок запасів, пористість, коефіцієнти фільтрації), розміщуються окремими рядками. Нумерація формул – в межах розділу, праворуч у круглих дужках, наприклад:

(2.1) – перша формула другого розділу.

Пояснення символів подається нижче, починаючи зі слова «де» (без двокрапки).

### 1.6. Посилання та цитування

Усі запозичення, використані ідеї, дані та результати мають бути підтверджені посиланням на джерело у квадратних дужках: [7], [12–15]. Цитати подаються дослівно, з дотриманням правил академічної доброчесності.

### 1.7. Список використаних джерел

Список джерел складається після розділу з висновками. Його можна впорядковувати:

- у порядку появи в тексті,
- в алфавітному порядку,
- у хронологічному порядку.

Бібліографічне оформлення здійснюється за ДСТУ ГОСТ 7.1:2006. У список слід включати тільки наукову літературу, фахові публікації, звітні геологічні матеріали, нормативну документацію та офіційні ресурси, що були реально використані у роботі.

### 1.8. Додатки

У додатках подають: геологічні карти, розрізи, геофізичні графіки, лабораторні протоколи, великі таблиці даних, фотографії з польових робіт, методики розрахунків тощо.

Кожен додаток починається з нової сторінки. Позначення – Додаток А, Додаток Б тощо (без літер Г, Є, І, Ї, О, Ч, Ї).

*Приклад оформлення  
додатку:*

Додаток Б.

Кількісна оцінка продуктивності надр

Завершену й належним чином оформлену, але ще не оправлену магістерську роботу підписують студент та науковий керівник.

Науковий керівник складає відгук.

Завідувач випускової кафедри, розглянувши кваліфікаційну роботу й відгук наукового керівника, ухвалює рішення про її попередній розгляд.

## 5. ДОПУСК ДО ЗАХИСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ МАГІСТРА

Рішення про допуск кваліфікаційної роботи магістра за освітньо-професійною програмою «Геологія» до захисту приймається на засіданні випускової кафедри на підставі результатів попереднього захисту, який відбувається у присутності наукового керівника та викладачів, залучених до підготовки фахівців з геології.

Для участі в попередньому захисті студент зобов'язаний:

не пізніше ніж за п'ять днів до дати проведення попереднього захисту подати на кафедру друкований та електронний варіант кваліфікаційної роботи (у форматі \*.doc, \*.docx, \*.rtf або \*.pdf), при цьому обидва варіанти мають бути ідентичними;

пройти перевірку роботи на академічну доброчесність через антиплагіатну систему, результати якої оформлюються у вигляді протоколу контролю оригінальності, що передається завідувачу кафедри;

підготувати усну доповідь з презентацією основних положень роботи.

На засіданні кафедри студент коротко викладає:

мету та завдання дослідження,  
методи геологічного аналізу,  
отримані результати,  
власні інтерпретації геологічних даних,  
висновки та рекомендації.

Зміст виступу має чітко відповідати темі та структурі поданої роботи, а сама робота — відповідати вимогам до науковості, оформлення, геологічної коректності, наявності власних досліджень та дотримання академічної доброчесності.

Після обговорення виступу, результатів перевірки та наданих матеріалів, кафедра ухвалює одне з рішень:

допустити роботу до захисту – з рекомендаціями щодо вдосконалення доповіді;

відкласти допуск – з обов'язковим доопрацюванням матеріалу;

не допустити до захисту – у випадку суттєвих невідповідностей змісту або виявлення ознак академічного плагіату.

Рішення про допуск підтверджується:

підписом завідувача кафедри на титульному аркуші роботи;

відповідним записом у протоколі засідання кафедри.

У виняткових випадках рішення про допуск може бути ухвалене без

присутності студента — за умови наявності позитивного відгуку наукового керівника та позитивного протоколу антиплагіатної перевірки.

У разі негативного рішення кафедра визначає, чи може студент у майбутньому захищати цю ж роботу після доопрацювання, чи має виконати нову кваліфікаційну роботу на іншу тему.

Таке рішення фіксується в протоколі засідання кафедри та є обов'язковим до виконання. Якщо кваліфікаційна робота не була допущена до захисту, студент підлягає відрахуванню з університету, але зберігає право на повторний захист протягом трьох років.

## 6. ПІДГОТОВКА ДО ЗАХИСТУ Й ЗАХИСТ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Після завершення оформлення кваліфікаційної роботи магістр спеціальності **103 – Науки про Землю (Геологія)**, отримання допуску до захисту та перевірки на академічну доброчесність, студент повинен ретельно підготуватись до публічного представлення результатів своєї науково-дослідної роботи.

Процедура захисту включає:

усну **доповідь магістранта** зі стислим викладом змісту роботи;  
**відповіді на запитання** членів екзаменаційної комісії та інших присутніх;

**оголошення відгуку** наукового керівника та рецензії;

**заключне слово студента**;

**прийняття рішення комісією** щодо оцінювання роботи.

Структура виступу на захисті

Тривалість виступу магістранта — **10–15 хвилин**. Виступ умовно поділяється на три частини:

### 1. Вступна частина:

обґрунтування **актуальності теми** у контексті сучасного стану геологічної науки;

формулювання **мети та завдань дослідження**;

опис **методик**, що застосовувалися (геологічна зйомка, аналіз геофізичних даних, мінералогічні чи петрографічні дослідження тощо);

загальна **структура та логіка побудови роботи**.

### 2. Основна частина:

- короткий огляд **результатів досліджень за розділами**, з акцентом на власний внесок;
- критичне **зіставлення результатів** з даними попередніх досліджень (вітчизняних і зарубіжних);
- наукова **новизна**, обґрунтованість інтерпретацій, уточнення картографічних даних, виявлення перспектив нафтогазоносності, мінералізації, тектоніки тощо.

### 3. Завершальна частина:

- **висновки та рекомендації** щодо практичного застосування результатів;
- можливі напрями **подальших досліджень** у відповідній галузі геології.

Поради щодо оформлення доповіді

Виступ повинен бути:

- **науково обґрунтованим** (з посиланням на джерела, обчислення, карти);
- **логічно структурованим і чітким**;
- **виразним і доступним** для нефахівців у вузькій спеціалізації.

Рекомендується:

- уникати складних зворотів, вживати **просту, стверджувальну мову**;
- наголошувати на ключових термінах і висновках;
- використовувати **наочні матеріали**: геологічні карти, розрізи, блок-діаграми, петрографічні фотографії, таблиці з результатами аналізів, геофізичні графіки, моделі тощо.

Робота з рецензією та відгуком

Перед захистом необхідно підготувати **письмові відповіді** на зауваження, що містяться у відгуку наукового керівника та рецензії. Ці відповіді мають бути:

- короткими, чіткими, аргументованими;
- із зазначенням сторінки роботи, де розглянуто відповідне питання;
- підтвердженими даними або посиланнями на текст дослідження.

Під час захисту

Мовлення має бути **зрозумілим і впевненим**. Перед відповіддю на питання потрібно уважно вислухати його суть. Відповідати слід по суті, аргументовано, без надмірної емоційності. Магістрант повинен продемонструвати:

- **фахову підготовку** з геологічних дисциплін;
- **знання методів дослідження**, якими користувався;
- **наукову доброчесність та критичне мислення**.

Загальний рівень підготовки студента до захисту кваліфікаційної роботи за ОПП «Геологія» має підтверджувати його готовність до **самостійної науково-дослідної або прикладної діяльності** у сфері геології, гідрогеології, геоекології чи пошуків корисних копалин.

## 7. РЕЦЕНЗУВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

### Керівництво кваліфікаційними роботами

Наукове керівництво кваліфікаційними роботами магістрів за спеціальністю **103 – Науки про Землю (Геологія)** здійснюють досвідчені викладачі – професори або доценти кафедри фундаментальної та прикладної геології.

Обов'язки наукового керівника:

- консультування при виборі теми, формуванні структури та визначенні об'єкта й предмета дослідження;
- надання допомоги у доборі літератури, геологічних карт, звітів, баз даних, у виборі методів польового, камерального або аналітичного дослідження;
- формування календарного плану виконання роботи;
- поточний контроль змісту та дотримання термінів;
- доповідь на засіданні кафедри щодо готовності роботи;
- складання письмового відгуку, у якому оцінюється:
- актуальність теми з огляду на сучасні потреби геологічної науки та практики;
- рівень фахової підготовки та самостійності магістранта;
- глибина використання джерел, базових геологічних понять і підходів;
- логічність, грамотність і завершеність роботи;
- новизна та практична цінність результатів;
- відповідність вимогам до кваліфікаційних робіт магістерського рівня.

Відгук готується у двох примірниках і підписується науковим керівником із зазначенням ПІБ, посади, наукового ступеня, вченого звання, почесних відзнак і дати.

### Рецензування кваліфікаційної роботи

**Рецензентом** виступає фахівець із наукової, виробничої або проєктної організації, який не є працівником університету. Рецензентом може бути, зокрема:

- експерт геологічної служби або державної геологічної установи;
- співробітник науково-дослідного інституту геологічного профілю;
- фахівець промислової чи проєктної організації (НДП, геологічна експедиція тощо);
- викладач іншого закладу вищої освіти.

Мета рецензії:

- дати **об'єктивну оцінку** наукового рівня, новизни, практичної цінності та оформлення кваліфікаційної роботи;
- допомогти Екзаменаційній комісії всебічно оцінити підготовку магістранта.

## **Структура рецензії**

### **1. Загальна частина:**

місце роботи серед аналогічних досліджень (чим вирізняється, що нового вносить у галузь геології);

актуальність теми у контексті сучасної геологічної науки та пріоритетних напрямів розвитку (нафтогазова геологія, стратиграфія, гідрогеологія, структурна геологія тощо);

достовірність і обґрунтованість результатів, сформульованих висновків і рекомендацій;

відповідність картографічного й ілюстративного матеріалу сучасному рівню геоінформаційного забезпечення;

використання фахової літератури, сучасних джерел, баз даних (з акцентом на наукометричні видання);

оцінка логіки, стилістики та завершеності тексту, а також якості оформлення роботи.

### **2. Аналітична частина:**

зауваження до формулювань, логіки викладу, термінології;

виявлені помилки, суперечності або слабкі місця в методології чи інтерпретації результатів;

побажання або рекомендації щодо вдосконалення.

### **3. Висновки:**

загальна оцінка за чотирибальною системою (**відмінно, добре, задовільно, незадовільно**);

аргументація виставленої оцінки;

висновок про можливість представлення роботи до захисту;

оцінка потенціалу використання результатів у геологічній практиці: для оцінки нафтогазоносності, прогнозу розломно-блокових структур, інженерно-геологічного зонування, тощо.

Рецензія складається в **одному примірнику**, підписується рецензентом із зазначенням ПІБ, посади, наукового ступеня, вченого звання та дати. Підпис засвідчується в установі, де працює рецензент.

## 8. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ МАГІСТРА

### Загальні положення

Результати захисту кваліфікаційної роботи магістранта зі спеціальності 103 – Науки про Землю (Геологія) оцінюються за чотирибальною шкалою: «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно».

Оцінка виставляється на закритому засіданні Екзаменаційної комісії після обговорення результатів захисту. Оголошення підсумкової оцінки здійснює голова комісії на відкритому засіданні.

### Критерії виставлення максимальної оцінки

Максимальна оцінка («відмінно») виставляється у разі, якщо кваліфікаційна робота магістранта відповідає таким критеріям:

тема дослідження є актуальною для сучасної геологічної науки (наприклад, у контексті нафтогазоносності, структурної геології, гідрогеології, геоекології);

здійснено творче опрацювання джерел, використано новітні геологічні дані та публікації;

запропоновано оригінальні геологічні або технічні рішення (наприклад, нові інтерпретації геофізичних даних, уточнення стратиграфічних схем, нові підходи до прогнозу покладів);

отримані результати мають практичну цінність (можливість застосування у геологічному картуванні, ДГР, проєктуванні пошукових робіт тощо);

висновки підтверджені ґрунтовними розрахунками, картами, профілями, схемами;

робота охоплює всю логіку дослідження – від постановки проблеми до пропозицій і практичних рекомендацій;

враховано вплив запропонованих рішень на суміжні сфери (екологія, ресурсозбереження, техногенна безпека);

забезпечено наочний зв'язок між текстом і графічними матеріалами (карти, розрізи, моделі, таблиці, фотографії);

відсутні зайві описові фрагменти, повтори, малозначущі вставки;

використано комп'ютерні пакети прикладних програм для обробки геологічних або геофізичних даних;

дотримано державних стандартів щодо оформлення;

грамотне і логічне викладення матеріалу, точність геологічної термінології;

самостійність виконання підтверджена змістом, результатами та

відгуками.

### **Оцінювання знань студента під час захисту**

«Відмінно» — студент демонструє глибокі знання в галузі геології, володіє теорією та практикою, вміє аргументовано аналізувати, інтерпретувати дані, вільно орієнтується у фаховій літературі, показує високий рівень наукової та професійної підготовки.

«Добре» — студент добре володіє матеріалом, обґрунтовано викладає основні положення, виявляє розуміння методів геологічного дослідження, хоча може допускати окремі неточності у логіці викладу чи практичному аналізі.

«Задовільно» — студент орієнтується в темі, однак має труднощі у відповіді на додаткові питання, плутає окремі поняття, демонструє слабе володіння прикладними аспектами, не завжди вміє застосувати знання до практичної ситуації.

«Незадовільно» — студент не продемонстрував засвоєння професійного матеріалу, не володіє основними геологічними поняттями, не орієнтується в літературі, не має сформованих практичних навичок і наукового мислення.

### **Подальші дії після незадовільної оцінки**

Студента, який отримав оцінку «незадовільно», відраховують з університету. Йому видається академічна довідка.

Екзаменаційна комісія встановлює, чи може студент доопрацювати наявну роботу, чи повинен обрати нову тему за рекомендацією кафедри.

Студент має право на повторний захист протягом трьох років після закінчення навчання.

Якщо захист не відбувся з поважних причин (підтверджених документально), ректор університету може продовжити строк навчання до наступного засідання комісії, але не більше ніж на один рік.

### **Рекомендація до вступу в аспірантуру**

Студента, який захистив роботу на оцінку «відмінно», має публікації, демонструє високу наукову культуру, є переможцем фахових конкурсів, Екзаменаційна комісія може рекомендувати до вступу в аспірантуру за спеціальністю 103 – Геологія.

### **Зберігання робіт**

Захищені кваліфікаційні роботи магістрів зберігаються на кафедрі фундаментальної та прикладної геології не менше ніж п'ять років.

**Додаток А.**

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна  
Факультет геології, географії, рекреації і туризму  
Кафедра фундаментальної та прикладної геології  
Рівень вищої освіти магістр  
Спеціальність 103. Науки про Землю  
Освітньо-професійна програма «Геологія»

**ЗАТВЕРДЖУЮ****Завідувач кафедри**

\_\_\_\_\_ Валерій СУХОВ  
підпис

“ \_\_\_\_ ” \_\_\_\_\_ 20\_\_ року

**З А В Д А Н Н Я**  
**НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ**

\_\_\_\_\_  
(прізвище, ім'я, по батькові студента)

1. Тема роботи

\_\_\_\_\_  
\_\_\_\_\_

керівник роботи \_\_\_\_\_  
( прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом по університету від “ \_\_\_\_ ” \_\_\_\_\_ 20\_\_ року № \_\_\_\_

2. Строк подання студентом роботи \_\_\_\_\_

3. Перелік питань, які потрібно розробити)

\_\_\_\_\_  
\_\_\_\_\_  
\_\_\_\_\_  
\_\_\_\_\_

## 4. План роботи

| №<br>з/п | Назви етапів роботи |
|----------|---------------------|
|          |                     |
|          |                     |
|          |                     |
|          |                     |
|          |                     |
|          |                     |
|          |                     |
|          |                     |
|          |                     |
|          |                     |
|          |                     |
|          |                     |

5. Дата видачі завдання \_\_\_\_\_

Студент \_\_\_\_\_

Керівник роботи \_\_\_\_\_

**Додаток Б.**  
**Зразок титульного аркушу**  
**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ХАРКІВСЬКИЙ**  
**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені В.Н. КАРАЗІНА**  
**Факультет геології, географії, рекреації і туризму**  
**Кафедра фундаментальної та прикладної геології**

*До захисту допустити*  
*зав. кафедри \_\_\_\_\_*  
*Валерій СУХОВ*  
*«\_\_» \_\_\_\_\_ 2023 р.*

**(НАЗВА ТЕМИ)**  
**КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА МАГІСТРА**

Виконав:  
студент 2 курсу магістратури  
групи ГН-21  
спеціальність 103 «Науки про  
Землю» освітньо-професійна  
програма: «Геологія»  
**Ім'я ПРИЗВИЩЕ** (підпис)  
Науковий керівник:  
наукова ступінь, наукове звання,  
**Ім'я ПРИЗВИЩЕ** (підпис)

*Дипломна робота захищена з оцінкою*  
\_\_\_\_\_*Голова ЕК*\_\_\_\_\_  
\_\_\_\_\_*Секретар ЕК*\_\_\_\_\_  
*«\_\_» \_\_\_\_\_ 2023 р.*

Харків, 2023

## Додаток В

### Приклади оформлення бібліографічних описів

#### Книги

##### Однотомний документ

##### *Один автор*

1. Василій Великий. Гомілії / Василій Великий ; [пер. з давньогрец. Л. Звонська]. — Львів : Свічадо, 2006. — 307 с. — (Джерела християнського Сходу. Золотий вік патристики IV—V ст. ; № 14).
2. Коренівський Д. Г. Дестабілізуючий ефект параметричного білого шуму в неперервних та дискретних динамічних системах / Коренівський Д. Г. — К. : Ін-т математики, 2006. — 111 с. — (Математика та її застосування) (Праці / Ін-т математики НАН України ; т. 59).
3. Матюх Н. Д. Що дорожче срібла-золота / Наталія Дмитрівна Матюх. — К. : Асамблея діл. кіл : Ін-т соц. іміджмейкінгу, 2006. — 311 с. — (Ювеліри України ; т. 1).
4. Шкляр В. Елементал : [роман] / Василь Шкляр. — Львів : Кальварія, 2005. — 196, [1] с. — (Першотвір).

##### *Два автори*

1. Матяш І. Б. Діяльність Надзвичайної дипломатичної місії УНР в Угорщині : історія, спогади, арх. док. / І. Матяш, Ю. Мушка. — К. : Києво-Могилян. акад., 2005. — 397, [1] с. — (Бібліотека наукового щорічника "Україна дипломатична" ; вип. 1).
2. Ромовська З. В. Сімейне законодавство України / З. В. Ромовська, Ю. В. Черняк. — К. : Прецедент, 2006. — 93 с. — (Юридична бібліотека. Бібліотека адвоката) (Матеріали до складання кваліфікаційних іспитів для отримання Свідоцтва про право на заняття адвокатською діяльністю ; вип. 11).
3. Суберляк О. В. Технологія переробки полімерних та композиційних матеріалів : підруч. [для студ. вищ. навч. закл.] / О. В. Суберляк, П. І. Баштанник. — Львів : Растр-7, 2007. — 375 с.

##### *Три автори*

1. Акофф Р. Л. Ідеалізоване проектування: як запобігти завтрашній кризі сьогодні. Створення майбутнього організації / Акофф Р. Л., Магідсон Д., Еддісон Г. Д. ; пров. з англ. Ф. П. Тарасенко. - Дніпропетровськ: Баланс Бізнес Букс, 2007. - XLIII, 265 с.

##### *Чотири автори*

1. Методика нормування ресурсів для виробництва продукції рослинництва / [Вітвіцький В. В., Кисляченко М. Ф., Лобастов І. В., Нечипорук А. А.]. — К. : НДІ "Укراгропромпродуктивність", 2006. — 106 с. — (Бібліотека спеціаліста АПК. Економічні нормативи).
2. Механізація переробної галузі агропромислового комплексу : [підруч. для учнів проф.-техн. навч. закл.] / О. В. Гвоздев, Ф. Ю. Ялпачик, Ю. П. Рогач, М. М. Сердюк. — К. : Вища освіта, 2006. — 478, [1] с. — (ПТО: Професійно-технічна освіта).

##### *П'ять і більше авторів*

1. Психологія менеджмента / [Власов П. К., Липницький А. В., Луцихина І. М. и др.] ; под ред. Г. С. Никифорова. — [3-е изд.]. — Х. : Гуманитар. центр, 2007. — 510 с.
2. Формування здорового способу життя молоді : навч.-метод. посіб. для працівників соц. служб для сім'ї, дітей та молоді / [Т. В. Бондар, О. Г. Карпенко, Д. М. Дикова-Фаворська та ін.]. — К. : Укр. ін-т соц. дослідж., 2005. — 115 с. — (Серія "Формування здорового способу життя молоді" : у 14 кн. ; кн. 13).

##### *Без автора*

1. Історія Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря / [авт. тексту В. Клос]. — К. : Грані-Т, 2007. — 119 с. — (Грані світу).
2. Воскресіння мертвих : українська барокова драма : антологія / [упорядкув., ст., пер. і прим. В. О. Шевчук]. — К. : Грамота, 2007. — 638, [1] с.
3. Тіло чи особистість? Жіноча тілесність у вибраній малій українській прозі та графіці кінця ХІХ — початку ХХ століття : [антологія] / упоряд.: Л. Таран, О. Лагутенко]. — К. : Грані-Т, 2007. — 190, [1] с.
4. Проблеми типологічної та квантитативної лексикології : [зб. наук. пр. / наук. ред. Каліущенко В. та ін.]. — Чернівці : Рута, 2007. — 310 с.

### **Багатотомний документ**

1. Історія Національної академії наук України, 1941—1945 / [упоряд. Л. М. Яременко та ін.]. — К. : Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського, 2007 — . — (Джерела з історії науки в Україні). Ч. 2 : Додатки. — 2007. — 573, [1] с.
2. Міждержавні стандарти: каталог: у 6 т. / [Уклад. Ковальова І. Ст, Рубцова Є. Ю. ; ред. Іванов Ст. Л.]. - Львів: НТЦ "Леонорм-Стандарт", 2005 -. - (Серія "Нормативна база підприємства"). Т. 1. - 2005. - 277 с.
3. Дарова А. Т. Невідомі шляхи Господні...: (Дочка ворога народу): трилогія / А.А. Дарова. - Одеса: Астропринт, 2006 -. - (Твори: у 8 кн.; кн. 4). ч. 1 : Старий двір (Та Одеса). - 2006. - 369, [1] с.
4. Кучерявенко М. П. Курс податкового права: Особлива частина: у 6 т./Н.П. Кучерявенко. - Х.: Право, 2002 -. - Т. 4: Непрямі податки. - 2007. - 534 с.
5. Реабілітовані історією. Миколаївська область : [у 7 т.]. — Житомир : Полісся, 2006 — . — (Науково-документальна серія книг "Реабілітовані історією" : у 27 т. / голов. редкол. : Тронько П. Т. (голова) [та ін.]). Кн. 1 / [обл. редкол. : Синявська І. М. (голова) та ін.]. — 2006. — 721, [2] с.
6. Бондаренко В. Г. Теорія ймовірностей і математична статистика. Ч.1 / В. Г. Бондаренко, І. Ю. Канівська, С. М. Парамонова. — К. : НТУУ "КПІ", 2006. — 125 с.

### **Матеріали конференцій, з'їздів**

1. Економіка, менеджмент, освіта в системі реформування агропромислового комплексу : матеріали Всеукр. конф. молодих учених-аграрників ["Молодь України і аграрна реформа"], (Харків, 11—13 жовт. 2000 р.) / М-во аграр. політики, Харків. держ. аграр. ун-т ім. В. В. Докучаєва. — Х. : Харків. держ. аграр. ун-т ім. В. В. Докучаєва, 2000. — 167 с.
2. Кібернетика в сучасних економічних процесах : зб. текстів виступів на республік. міжвуз. наук.-практ. конф. / Держкомстат України, Ін-т статистики, обліку та аудиту. — К. : ІСОА, 2002. — 147 с.
3. Оцінка й обґрунтування продовження ресурсу елементів конструкцій : праці конф., 6—9 черв. 2000 р., Київ. Т. 2 / відп. ред. В. Т. Трощенко. — К. : НАН України, Ін-т пробл. міцності, 2000. — С. 559—956, ХІІІ, [2] с. — (Ресурс 2000).
4. Проблеми обчислювальної механіки і міцності конструкцій : зб. наук. пр. / наук. ред. В. І. Моссаковський. — Дніпропетровськ : Навч. кн., 1999. — 215 с.
5. Ризикологія в економіці та підприємстві : зб. наук. праць за матеріалами міжнар. наук.-практ. конф., 27—28 берез. 2001 р. / М-во освіти і науки України, Держ. податк. адмін. України [та ін.]. — К. : КНЕУ : Акад. ДПС України, 2001. — 452 с.

### **Словники**

1. Географія : словник-довідник / [авт.-уклад. Ципін В. Л.]. — Х. : Халімон, 2006. — 175, [1] с.
2. Тимошенко З. І. Болонський процес в дії : слов.-довід. основ. термінів і понять з орг. навч. процесу у вищ. навч. закл. / З. І. Тимошенко, О. І. Тимошенко. — К. : Європ. ун-т, 2007. — 57 с.

3. Українсько-німецький тематичний словник : [близько 15 000 термінів / уклад. Н. Яцко та ін.]. — К. : Карпенко, 2007. — 219 с.
4. Європейський Союз : словник-довідник / [ред.-упоряд. М. Марченко]. — 2-ге вид. — К. : К.І.С., 2006. — 138 с.

### **Атласи**

1. Україна : екол.-геогр. атлас : присвяч. всесвіт. дню науки в ім'я миру та розв. згідно з рішенням 31 сесії ген. конф. ЮНЕСКО / [наук. редкол. : С. С. Куруленко та ін.] ; Рада по вивч. продукт. сил України НАН України [та ін.]. — К. : Варта, 2006. — 217, [1] с.
2. Анатомія пам'яті : атлас схем і рисунків провідних шляхів і структур нервової системи, що беруть участь у процесах пам'яті : посіб. для студ. та лікарів / О. Л. Дроздов, Л. А. Дзяк, В. О. Козлов, В. Д. Маковецький. — 2-ге вид., розшир. та доповн. — Дніпропетровськ : Пороги, 2005. — 218 с.
3. Куерда Х. Атлас ботаніки / Хосе Куерда ; [пер. з ісп. В. Й. Шовкун]. — Х. : Ранок, 2005. — 96 с.

### **Законодавчі та нормативні документи**

1. Кримінально-процесуальний кодекс України : за станом на 1 груд. 2005 р. / Верховна Рада України. — Офіц. вид. — К. : Парлам. вид-во, 2006. — 207 с. — (Бібліотека офіційних видань).
2. Медична статистика : зб. нормат. док. / упоряд. та голов. ред. В. М. Заболотько. — К. : МНІАЦ мед. статистики : Медінформ, 2006. — 459 с. — (Нормативні директивні правові документи).
3. Експлуатація, порядок і терміни перевірки запобіжних пристроїв посудин, апаратів і трубопроводів теплових електростанцій : СОУ-Н ЕЕ 39.501:2007. — Офіц. вид. — К. : ГРІФРЕ : М-во палива та енергетики України, 2007. — VI, 74 с. — (Нормативний документ Мінпаливенерго України. Інструкція).
4. Україна. Верховна Рада. Кабінет Міністрів. Державний бюджет України на 1997 рік : (уточнений) / Кабінет Міністрів України. — К. : [б.в.], 1996. - 10 с.

### **Стандарти**

1. Графічні символи, що їх використовують на устаткуванні. Показчик та огляд (ISO 7000:2004, IDT) : ДСТУ ISO 7000:2004. — [Чинний від 2006—01—01]. — К. : Держспоживстандарт України, 2006. — IV, 231 с. — (Національний стандарт України).
2. Якість води. Словник термінів : ДСТУ ISO 6107-1:2004 — ДСТУ ISO 6107-9:2004. — [Чинний від 2005—04—01]. — К. : Держспоживстандарт України, 2006. — 181 с. — (Національні стандарти України).
3. Вимоги щодо безпечності контрольно-вимірювального та лабораторного електричного устаткування. Частина 2-020. Додаткові вимоги до лабораторних центрифуг (EN 61010-2-020:1994, IDT) : ДСТУ EN 61010-2-020:2005. — [Чинний від 2007—01—01]. — К. : Держспоживстандарт України, 2007. — IV, 18 с. — (Національний стандарт України).

### **Автореферати дисертацій**

1. Новосад І. Я. Технологічне забезпечення виготовлення секцій робочих органів гнучких гвинтових конвесрів : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. техн. наук : спец. 05.02.08 "Технологія машинобудування" / І. Я. Новосад. — Тернопіль, 2007. — 20, [1] с.
2. Нгуен Ші Данг. Моделювання і прогнозування макроекономічних показників в системі підтримки прийняття рішень управління державними фінансами : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. техн. наук : спец. 05.13.06 "Автоматиз. системи упр. та прогрес. інформ. технології" / Нгуен Ші Данг. — К., 2007. — 20 с.

### **Частина книги, періодичного, продовжуваного видання**

1. 1. Ярошенко Т. О. Електронна інформація для бібліотек України / Т. О. Ярошенко, О. В. Васильєв, О. І. Сегін // Бібліотеки та асоціації у мінливому світі: нові технології та нові форми співробітництва: матеріали 10-ї ювіл. міжнар. конф., м. Судак, Автономна Республіка Крим, Україна, 7–15 черв. 2003 нар. - М., 2003. - Т. 3. - С. 1118-1124.
2. Козіна Ж. Л. Теоретичні основи і результати практичного застосування системного аналізу в наукових дослідженнях в області спортивних ігор / Ж. Л. Козіна // Теорія та методика фізичного виховання. — 2007. — № 6. — С. 15—18, 35—38.
3. Гранчак Т. Інформаційно-аналітичні структури бібліотек в умовах демократичних перетворень / Тетяна Гранчак, Валерій Горовий // Бібліотечний вісник. — 2006. — № 6. — С. 14—17.
4. Валькман Ю. Р. Моделювання НЕ-факторів - основа інтелектуалізації комп'ютерних технологій/Ю. Р. Валькман, Ст. З. Биков, О. Ю. Рихальський // Системні дослідження та інформаційні технології. - 2007. - № 1. - С. 39-61.
5. Бруй О. Каталогізація електронних ресурсів : досвід Наукової бібліотеки Національного університету "Києво-Могилянська академія" / О. Бруй // Бібліотечний форум України. — 2005. — № 3. — С. 24—28.
6. Регіональні особливості смертності населення України / Л. А. Чепелевська, Р. О. Моїсеєнко, Г. І. Баторшина [та ін.] // Вісник соціальної гігієни та організації охорони здоров'я України. — 2007. — № 1. — С. 25—29.
7. Валова І. Нові принципи угоди Базель II / І. Валова ; пер. з англ. Н. М. Середи // Банки та банківські системи. — 2007. — Т. 2, № 2. — С. 13—20.
8. Зеров М. Поетична діяльність Куліша // Українське письменство XIX ст. Від Куліша до Винниченка : (нарис з новітнього укр. письменства) : статті / Микола Зеров. — Дрогобич, 2007. — С. 245—291.
9. 1. Третяк В. В. Можливості використання баз знань для проектування технології вибухового штампування / В. В. Третяк, С. А. Стадник, Н. В. Калайтан // Сучасний стан використання імпульсних джерел енергії в промисловості: міжнар. наук.-техн. конф, 3-5 жовт. 2007 р.: тези докл. - Х., 2007. - С. 33.
10. Чорний Д. Міське самоврядування : тягарі проблем, принади цивілізації / Д. М. Чорний // По лівий бік Дніпра : проблеми модернізації міст України : (кінець XIX—початок XX ст.) / Д. М. Чорний. — Х., 2007. — Розд. 3. — С. 137—202.

### **Електронні ресурси**

1. Богомольний Б. Р. Медицина екстремальних ситуацій [Електронний ресурс] : навч. посіб. для студ. мед. вузів III—IV рівнів акредитації / Б. Р. Богомольний, В. В. Кононенко, П. М. Чуєв. — 80 Min / 700 MB. — Одеса, 2003. — (Бібліотека студента-медика) — 1 електрон. опт. диск (CD-ROM) ; 12 см. — Систем. вимоги: Pentium ; 32 Mb RAM ; Windows 95, 98, 2000, XP ; MS Word 97-2000. — Назва з контейнера.
2. Розподіл населення найбільш численних національностей за статтю та віком, шлюбним станом, мовними ознаками та рівнем освіти [Електронний ресурс] : за даними Всеукр. перепису населення 2001 р. / Держ. ком. статистики України ; ред. О. Г. Осауленко. — К. : CD-вид-во «Інфодиск», 2004. — 1 електрон. опт. диск (CD-ROM) : кольор. ; 12 см. — (Всеукр. перепис населення, 2001). — Систем. вимоги: Pentium-266 ; 32 Mb RAM ; CD-ROM Windows 98/2000/NT/XP. — Назва з титул. екрана.
3. Бібліотека і доступність інформації у сучасному світі : електронні ресурси в науці, культурі та освіті [Електронний ресурс] : (підсумки 10-ї Міжнар. конф. "Крим-2003") / Л. Й. Костенко, А. О. Чекмарьов, А. Г. Бровкін, І. А. Павлуша // Бібліотечний вісник. — 2003. — № 4. — С. 43. — Режим доступу до журн. : <http://www.nbuv.gov.ua/articles/2003/03klinko.htm>.
4. CrossRef [Electronic Resource]. — Mode of access : URL : [www.crossref.org/](http://www.crossref.org/) ♦♦♦ Title from the screen.

5. Інформаційно-аналітична довідка про стан книговидання та книгорозповсюдження в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу : URL : <http://www.kniga.gov.ua/index.php?7901200200000000010>. – Назва з екрана.
6. Статистичні дані про друковані засоби масової інформації в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу : URL : [comin.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article](http://comin.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article). – Назва з екрана.